J. Myanmar. Acad. Arts Sci. 2018 **Vol. XVI. No. 6B**

အိုင်ချင်းကဗျာများတွင် ထင်ဟပ်နေသောညောင်ရမ်းခေတ် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းဆိုင်ရာဝေါဟာရများ

ဖြူဖြူငြိမ်းသွယ်*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် ညောင်ရမ်းခေတ် အိုင်ချင်းကဗျာတို့တွင် ထင်ဟပ်ပါရှိသော ညောင်ရမ်းခေတ် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများကို အတ္ထဗေဒ အမြင်ဖြင့် လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ဤတွင် ညောင်ရမ်းခေတ် ဝတ်ဆင်မှုဆိုင်ရာ၊ အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ၊ စာပေဆိုင်ရာနှင့် စစ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရတို့ကို စိစစ်ကောက်ယူ၍ ဘာသာဗေဒ၏ ဘာသာရပ်ခွဲတစ်ခု ဖြစ်သော အတ္ထဗေဒအမြင်ဖြင့် သုံးသပ်တင်ပြထားပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ – ***ညောင်ရမ်းခေတ်အိုင်ချင်း၊ အသုံးအဆောင်ပစည်း၊ ဝေါဟာရ၊ ဝတ်ဆင်မှု၊ အဆောက်အအုံ၊ စာပေ၊ စစ်အသုံးအဆောင်၊ ဘာသာဗေဒ ပညာရပ်၊ အတဗေဒ။***

နိဒါန်း

ဤစာတမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံပညာရှင်အဖွဲ့ (၁၇) ကြိမ်မြောက် သုတေသနစာတမ်းဖတ်ပွဲတွင် တင်သွင်းသည့် "အိုင်ချင်းကဗျာများတွင် ထင်ဟပ်နေသော ညောင်ရမ်းခေတ် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ"ကို အတ္ထဗေဒ ရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ညောင်ရမ်းခေတ် ကျေးလက်နေ ပြည်သူတို့ ကိုယ်စားပြု အိုင်ချင်းကဗျာများတွင် ပုံရိပ်ထင်နေသော ညောင်ရမ်းခေတ် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများကို ဖော်ထုတ်တင်ပြလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် လေ့လာထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာစာပေနှင့် မြန်မာဘာသာစကားတို့ ဆက်နွှယ်မှု ရှိနေခြင်းကို အခြေခံ၍ အိုင်ချင်းကဗျာများကို ဘာသာစကားရှုထောင့်မှ တင်ပြလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထီးသံ နန်းသံ ကြငှန်းသံ မဆန်သော စကားအသုံးအနှုန်းများ၊ ထီးရိပ် နန်းရိပ်အောက်မှ လွတ်သော အဖွဲ့အနွဲ့တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်၍ အခြေခံလူတန်းစားများ တည်ရှိရာ ကျေးလက်နေ ပြည်သူလူထုကိုယ်စားပြု အိုင်ချင်းများမှ ထင်ဟပ်ပါရှိ နေသော ညောင်ရမ်းခေတ် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများကို သိမြင်နိုင် ပါသည်။ ဤသို့ လေ့လာရာတွင် တောင်တွင်းရှင်ငြိမ်းမယ်၏ အိုင်ချင်းကဗျာများကို အလေ့လာခံအဖြစ် သတ်မှတ်၍ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ဤသို့ လေ့လာရခြင်း

* ဒေါက်တာ၊ လက်ထောက်ကထိက၊ မြန်မာစာဌာန၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်

ကြောင့် ညောင်ရမ်းခေတ် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများကို မြန်မာစာပေ တစ်ရပ်အဖြစ် သိရှိခွင့်ရခြင်း၊ ထိုဝေါဟာရများသည် ညောင်ရမ်းခေတ် ကျေးလက်နေ ပြည်သူလူထု ကိုယ်စားပြု ဝေါဟာရများဖြင့် ဖွဲ့နွဲ့တင်ပြထားသော ပြည်သူ့အကျိုးပြု စာပေဖြစ်ကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။

၁။ ညောင်ရမ်းခေတ်အိုင်ချင်းကဗျာ

အိုင်ချင်းကဗျာများသည် အင်းဝခေတ်တွင် စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီး ညောင်ရမ်းခေတ်တွင် ထင်ရှားလာသည်။ အိုင်ချင်းဟူသော ဝေါဟာရသည် မြန်မာအဘိဓာန်တွင် "ကောက်စိုက်သမ သီချင်းတစ်မျိုး" [၁] ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ အိုင်ချင်းအဖွဲ့ခံ အကြောင်းအရာများသည် ကျေးလက်နေ ပြည်သူတို့၏ ဘဝနှင့် ကျေးလက်သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ကို သရုပ်ဖော် ရေးဖွဲ့ထားကြောင်း တွေ့ရသည်။

အိုင်ချင်းရေးသောခေတ်ကို အကြမ်းအားဖြင့် ၃စု ခွဲကြသည်။ ပထမခေတ်သည် ခရစ်နှစ် ၇၀၀ ကျော် မှစ၍ သုံးထောင့်အိုင်ကို ရေးသားကြသောခေတ်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယခေတ်သည် ခရစ်နှစ် ၉၀၀ ကျော် မှ ၁၁၀၀ ကျော် အထိ ရာပြည့်အိုင် ရေးကြသောခေတ် ဖြစ်သည်။ တတိယခေတ်သည် ခရစ်နှစ် ၁၂၀၀ ကျော် တစ်ဆယ့်နှစ်ရာသီဘွဲ့ အိုင်ချင်းများ ရေးသောခေတ် ဖြစ်သည်။[၂]

မြန်မာ့လူမှုနယ်ပယ်တွင် စားဝတ်နေရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းကိစ္စအဝဝတို့အတွက် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းဟူသည် နေ့စဉ် အသုံးပြုရသည်။ လူတို့၏အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းဟူသည် ခေတ်ကာလအလျောက် ပေါ်ပေါက်စမြဲဖြစ်ရာ ညောင်ရမ်းခေတ် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများကို အိုင်ချင်းကဗျာများ မှတစ်ဆင့် လေ့လာတွေ့ရှိရကြောင်း တင်ပြထားသည်။

၂။ အိုင်ချင်းကဗျာများတွင် ထင်ဟပ်နေသော ညောင်ရမ်းခေတ် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ

ဤစာတမ်းသည် ညောင်ရမ်းခေတ် အိုင်ချင်းကဗျာများတွင် ထင်ဟပ်နေသော အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများကို ဘာသာစကားရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ လေ့လာတွေ့ရှိရသမျှ ညောင်ရမ်းခေတ် အိုင်ချင်းများမှ ညောင်ရမ်းခေတ် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများကို လေ့လာကြည့်သောအခါ ဝတ်ဆင်မှု၊

[၁] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၄၄၀။
[၂] ဇော်ဂျီ၊ ၂၀၀၄၊ ၄၄။

အဆောက်အအုံ၊ စာရေးကိရိယာနှင့် စစ်ရေးဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်း စသည်တို့၌ ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲခဲ့ကြသော ဝေါဟာရများကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤစာတမ်းတွင် တောင်တွင်းရှင်ငြိမ်းမယ်၏ ညောင်ရမ်းခေတ် အိုင်ချင်းများမှ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများကို အတ္ထဗေဒရှုထောင့်မှ လေ့လာသုံးသပ်ထားပါသည်။

၂.၁။ ဝတ်ဆင်မှုဆိုင်ရာဝေါဟာရများ

ညောင်ရမ်းခေတ်သည် ၉၅၉ ခုနှစ် မှ ၁၁၁၃ ခုနှစ် အထိ ဖြစ်ပေရာ ညောင်ရမ်းခေတ်တွင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော ပျို့ကဗျာ စာပေများတွင် ထီးသံ နန်းသံ ကြငှန်းသံ မလွှမ်းသော ကျေးလက်နေပြည်သူတို့ကို ကိုယ်စားပြုသော အိုင်ချင်းများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ စာဆို တောင်တွင်းရှင်ငြိမ်းမယ်၏ အိုင်ချင်းများမှ လေ့လာတွေ့ရှိရသမျှ ညောင်ရမ်းခေတ် ဝတ်ဆင်မှုဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင် အခေါ်အဝေါ်များကို ဘာသာဗေဒ၏ ပညာရပ်ခွဲတစ်ခုဖြစ်သော အတ္ထဗေဒရှုထောင့်မှ အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ထုတ်ရှင်းလင်းထားပါသည်။

ယွန်းပုဆိုး

"ယွန်းပုဆိုး"သည် ညောင်ရမ်းခေတ်သုံး ဝတ်ဆင်မှုဆိုင်ရာ ဝေါဟာရ ဖြစ်ပါသည်။ ညောင်ရမ်းခေတ် သက္ကရာဇ် ၉၀၀ မှ ၁၀၀၀ အတွင်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော စာဆို တောင်တွင်းရှင်ငြိမ်းမယ်၏ ရာပြည့်အိုင်ချင်းတစ်ပုဒ်ဖြစ်သော "စစ်မှာတစ်မူ" အိုင်ချင်းကဗျာအရ တွေ့ရပါသည်။ ဤအိုင်ချင်းကဗျာပါ အကြောင်းအရာအရ စစ်ထွက်ရသူ စစ်သည်မောင်၏ ချစ်သူမယ်လေးက သူ၏သူငယ်ချင်းများကို ပြောပြနေသော စကားအဖွဲ့အနွဲ့များတွင်

> "--- မြင်းမှာအုန်းခွံ၊ ကျွန်မှာကုလား၊ ဓားမှာမိုးကြိုး၊
> ယွန်းပုဆိုးနှင့်"[၁]

ဟူ၍ ပါရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် "ယွန်းပုဆိုး"သည် ညောင်ရမ်းခေတ် ဝတ်ဆင်မှုဆိုင်ရာ အဝတ်အထည်ပစ္စည်း ဖြစ်ကြောင်း ခန့်မှန်းတွက်ဆနိုင်ပါသည်။ တစ်ဖန် "ယွန်းပုဆိုး"ဟူသည့် ဝေါဟာရတွင် "ယွန်း"၏ အနက်ကို

[၁] မိုးကြည်၊ မေမြို့၊ ၁၉၆၆၊ ၄၂။

> "ယွန်း၊ န– ရှမ်းလူမျိုး တစ်မျိုး။ (ကျိုင်းတုံ၊ တာချီလိတ်ဒေသ တစ်ဝိုက်တွင် နေထိုင်သည်။) (ပါ၊ ယောနက)"[၁]

ဟူ၍ အနက်အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဤတွင် ယွန်းပုဆိုးသည် ရှမ်းလူမျိုး တစ်မျိုးတို့ နေထိုင်ရာ ကျိုင်းတုံ တာချီလိတ် ဒေသတစ်ဝိုက်တွင် အဝတ်အထည်ဆိုင်ရာ ယောက်ျားခါးဝတ်အထည်တစ်မျိုးကို ခေါ်ဝေါ်သော ဝေါဟာရ ဖြစ်မည်ဟု ခန့်မှန်းရပါသည်။ သို့ပါ၍ အိုင်ချင်းပါ အဖွဲ့အနွဲ့အရ ယွန်းပုဆိုးသည် ညောင်ရမ်းခေတ်က အမျိုးသားဝတ် အကောင်းဆုံး ပုဆိုးအထည် ဖြစ်ကြောင်း တွက်ဆရပါသည်။ အတ္ထဗေဒအမြင်အရ

> "ပညတ်နှင့် ဆက်သွယ်နက်သည် အပြန်အလှန် အမှီပြုနေသည့် အတွက် တစ်ခု၏သဘောကို အခြေပြု၍ တစ်ခု၏သဘောကို နားလည်ရသည်။"[၂]

ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။ "ယွန်းပုဆိုး" ဟူသော ဝေါဟာရ ပညတ်ပုံနှင့် ညောင်ရမ်းခေတ်က ယွန်းပုဆိုးသည် အကောင်းဆုံးနှင့် ခေတ်အစားဆုံးအဖြစ် တွင်ကျယ်ခဲ့သော ဝတ်ဆင်မှုဆိုင်ရာ ပစ္စည်းဖြစ်ကြောင်း ဆက်သွယ်နက်နှင့် စကားလုံး၏ အနက်တို့ကို အပြန်အလှန်တွက်ဆ၍ ရနိုင်ပါသည်။

တစ်ဖန် "ယွန်းပုဆိုး" ဟူသော ဝေါဟာရသည် ယွန်းနယ်ဟု ဆိုသော ရှမ်းလူမျိုးတို့ နေထိုင်ရာ ကျိုင်းတုံ တာချီလိတ်ဒေသဟူသော လူမှုအခြေအနေပြ အနက်နှင့် ညောင်ရမ်းခေတ်၏ အကောင်းဆုံး၊ ခေတ်အစားဆုံး၊ အတွင်ကျယ်ဆုံး ဖြစ်သည်ဟူသော သဘောလည်း ထင်ဟပ်နေပါသည်။ ထို့ပြင် ဝတ်ဆင်သူများ၏ အကောင်းဆုံး အဝတ်ဖြစ်သည်ဟူသော ခံစားမှု ပါရှိနေ၍ ခံစားမှုပြအနက် ရှိကြောင်း လည်း တွေ့ရပါသည်။

ဝတ်ဖြူ

ဝတ်ဖြူဟူသော ဝေါဟာရသည် ညောင်ရမ်းခေတ် လူပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ဝတ်ဆင်မှု ဆိုင်ရာ မဟုတ်ဘဲ ဗေဒင်လက္ခဏာ တွက်ချက်ဟောပြောသော ပုဏ္ဏားတို့၏ အဝတ် အဆင် အမည်နာမ ဖြစ်ပါသည်။ ဝတ်ဖြူဟူသော ဝေါဟာရကို "သမက်လောင်း" ရာပြည့်အိုင်ချင်းတွင်

---

[၁] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၃၀၂။
[၂] ခင်မင်၊ မောင် (ဓနုဖြူ)၊ ၂၀၀၅၊ ၇၀။

"ထွေရာတစ်၊ တောင်တပြင်မှာ၊ အင်ခွင်ရှိသည့်၊ --- ဝတ်ဖြူ
ထွားနှင့် ပုဏ္ဏားမြင်၊ ဗေဒင်အမယ်မေးလှတယ်"[၁]

ဟူ၍ တွေ့ရပါသည်။ "ဝတ်ဖြူ" ဟူသော ဝေါဟာရသည် အဖြူရောင်အဝတ်ဟူသော အနက်ရိုး ရှိသည့်အပြင် "ဝတ်ဖြူထွားနှင့်ပုဏ္ဏားမြင်" ဟူသော စကားအဆက်အစပ် အရ အဖြူရောင်အဝတ်ကို ဝတ်ဆင်ထားသော ဖြဟ္မဏနွယ်ဝင် ပုဏ္ဏားတစ်မျိုး ရှိသည်ဟူသော လူမှုအခြေအနေပြအနက် ထင်ဟပ်ကြောင်း သိရပါသည်။

၂၊၂။ အဆောက်အအုံဆိုင်ရာဝေါဟာရများ

ညောင်ရမ်းခေတ် အိုင်ချင်းစာဆို တောင်တွင်းရှင်ငြိမ်းမယ်၏ "နှမထွေး မယ့်ကိုလိုလျှင်"၊ "မှာပါ့မယ်မောင်"၊ "သမက်လောင်း"၊ "ညှင်းကိုဘယ်ကပွားပါလိမ့်" နှင့် "အမယ်ကြီးနှင့်ဘကြီးဖျက်လို့" ဟူသော အိုင်ချင်းများတွင် ညောင်ရမ်းခေတ် အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းတို့၏ ဝေါဟာရအသုံးအနှုန်းအချို့ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ဤအိုင်ချင်းကဗျာတို့မှ လေ့လာတွေ့ရှိရသမျှ အဆောက် အအုံဆိုင်ရာ ပစ္စည်းတို့၏ အခေါ်အဝေါ် ဝေါဟာရတို့တွင် လူနေအိမ်ခြေ အဆောက် အအုံများ၊ သီးနှံထွက်ပစ္စည်းများ သိုလှောင်ရာ အဆောက်အအုံနှင့် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံများ ဟူ၍ ခွဲခြားတွေ့ရပါသည်။

လူနေအိမ်ခြေ အဆောက်အအုံပစ္စည်းများဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ

ညောင်ရမ်းခေတ် အိုင်ချင်းကဗျာများမှတစ်ဆင့် လူနေအိမ်ခြေ အဆောက်အအုံ ဆိုင်ရာ ဝေါဟာရတို့ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ဤသို့ လေ့လာတွေ့ရှိရသော လူနေအိမ်ခြေ အဆောက်အအုံပစ္စည်းဆိုင်ရာသုံး ဝေါဟာရတို့မှာ တောင်တွင်း ရှင်ငြိမ်းမယ်၏ "ကြုံရမယ့်ဗျာပါ" အိုင်ချင်းမှ "ထရံ၊ ထုပ်၊ ထုပ်တိုင်၊ လျောက်၊ လှေကားခုံ၊ လှေကားခြေ၊ လှေကားဦး၊ အိမ်ကြမ်း၊ အိမ်တိုင်၊ အိမ်မိုးခေါင်" စသည်တို့ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့ပြင် "မှာပါ့မယ်မောင်" အိုင်ချင်းတွင် "အိမ်ဖီ၊ အိမ်မ" ဟူသော ဝေါဟာရများနှင့် "ညှင်းကိုဘယ်ကပွားပါလိမ့်" အိုင်ချင်းတွင် "အိမ်ခြေဝင်း" စသည့် ဝေါဟာရတို့ကိုလည်း လေ့လာတွေ့ရှိရသဖြင့် ယင်းဝေါဟာရ တို့ကို အတ္ထဗေဒရှုထောင့်မှ ဘာသာစကားအမြင်ဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း သုံးသပ် တင်ပြထားပါသည်။

---

[၁] ရွှေသိမ်းမင်း၊ ကို၊ ၂၀၁၂၊ ၇၈။

ထရံ

"---ထရံကြားမှာ ခါးသွားမောင့်ကြောင့် ထားတော့တယ်"[၁]

အထက်ဖော်ပြပါ "ထရံ"ဟူသော ဝေါဟာရသည် ညောင်ရမ်းခေတ် လူနေအိမ်ခြေ အဆောက်အဦပစ္စည်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရစကားလုံး ဖြစ်ပါသည်။ "ထရံ" ဟူသော ဝေါဟာရကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင်

"ထရံ၊ န- ဝါး၊ ကျူစသည်တို့ကို ခွဲဖြာ၍ ရက်လုပ်ထားသော အကာအရံ"[၂]

ဟု အနက်ဖွင့်ပါသည်။ အထက်ပါ အဖွဲ့အနွဲ့အရ "ထရံ" ဟူသည် ဝါးကိုခွဲဖြာ၍ ရက်လုပ်ထားသော အကာအရံဟူသည့် အနက်ရိုးအပြင် အိုင်ချင်းပါကဗျာအဖွဲ့အနွဲ့ အရ ဂယက်အနက် ထင်ဟပ်နေကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ယင်းထရံကြားတွင် အသွားထက်သော ဓားကိုထားကြောင်း သိရသဖြင့် နှမလေး မိသားစုက သဘောမတူသော ချစ်သူလာလျှင် ကြောက်လန့်စေရန် ခြောက်လှန့် ထားသည့် ဂယက်အနက်သဘော ထင်ဟပ်နေပါသည်။ ထရံကြားတွင် အသွားထက် လှသော ဓားရှိနေ၍ ချစ်သူက နှမလေးထံသို့ ရောက်နိုင်မည်ဝေးစွ။ ထရံနားသို့ပင် ကပ်နိုင်ရန် ခက်ခဲမည်ဖြစ်ကြောင်း ခံစားနားလည်နိုင်သည့် ခံစားမှုပြအနက် ထင်ဟပ် စေပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အန္တရာယ်ပြုနိုင်သော "ဓား" ရှိနေသည့် "ထရံ" ဟူသော ကဗျာအဆက်အစပ်အရ ထရံသည် သာမန်အနက်ရိုးထက်ပင် ပို၍ခံစား နားလည်နိုင်စေနိုင်သော ဂယက်အနက်ဖြင့် ပြောသူနှင့်နာသူကို ဆက်သွယ်ပေး ကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

လှေကား

"ကြုံရမယ့်ဗျာပါ" အိုင်ချင်းတွင်

"လှေကားခုံမှာ ဂဠုန်မောင့်ကြောင့် စောင့်တော့တယ်
လှေကားဦးမှာ ဘီလူးမောင့်ကြောင့် စောင့်တော့တယ်
လှေကားခြေမှာ ဆူးလေမောင့်ကြောင့် ကြဲတော့တယ်
အိမ်တိုင်တိုင်းမှာ နွားရိုင်းမောင့်ကြောင့် ချည်တော့တယ်

---

[၁] ဇမောင်၊ ဦး(ပါမောက္ခ)၊ ၁၉၆၁၊ ၆၀။
[၂] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၁၆၆။

အိမ်ကြမ်းကြားမှာ အပ်သွားမောင့်ကြောင့် စီတော့တယ်
အိမ်မိုးခေါင်မှာ လုံထောင်မောင့်ကြောင့် စိုက်တော့တယ်”[၁]

ဟူသော အဖွဲ့များအရ လှေကားခုံ၊ လှေကားဦး၊ လှေကားခြေ၊ အိမ်တိုင်၊ အိမ်ကြမ်း၊ အိမ်မိုးခေါင်ဟူသော အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ဝေါဟာရစကားလုံးတို့ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ဤဝေါဟာရတို့တွင်

“လှေကား/လှေဂါး/ န– တက်ရန်၊ ဆင်းရန် အထစ်အဆင့်ဆင့် ပြုလုပ်ထားသော အရာ။ ”[၂]

“လှေကားခုံ/လှေဂခုန်/န– လှေကား၏ အောက်ခြေတည်ရာ အဆင့်။”[၃]

ဟူ၍ “လှေကား” နှင့် “လှေကားခုံ” တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို သိရှိရပါသည်။ “လှေကားဦး” ဟူသည် လှေကား၏ ထိပ်ပိုင်းနေရာဖြစ်ပြီး “လှေကားခြေ” ဟူသည် လှေကား၏ အောက်ဆုံးနေရာ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အထက်ဖော်ပြပါ “လှေကားခုံ”၊ “လှေကားဦး”၊ “လှေကားခြေ” ဟူသော ဝေါဟာရတို့၏ အနက်ရိုးအပြင် ကဗျာအဆက်အစပ်အရ ဂယက်အနက်များ ထင်ဟပ်နေကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ သာဓကပြ အိုင်ချင်းအဖွဲ့အနွဲ့များအရ လှေကားခုံသည် ဂဠုန်အင်းကွက်စီ Í ထားခြင်း၊ လှေကားဦးသည် ဘီလူးရုပ်ရေးပြီး ဆေးဝါးမန္တာန်ဖြင့် စီရင်ထားခြင်း၊ လှေကားခြေ သည် ဆူးလေဆူးများ ကြဲထားခြင်းရှိသဖြင့် နှမလေး၏ချစ်သူ မလာဝံ့စေခြင်း၊ အရဲစွန့်ပြီးလာပါက လှေကားခုံ၊ လှေကားဦး၊ လှေကားခြေ စသည့် တစ်နေရာရာတွင် ပြုလုပ်ထားသော ဘေးအန္တရာယ်တို့ဖြင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နိုင်စေခြင်း စသည့် ကြောက်ရွံ့ ထိတ်လန့်ဖွယ် ခံစားချက်များ ပါရှိနေသောကြောင့် ခံစားမှုပြအနက် ထင်ဟပ်နေ ပါသည်။ လှေကား၏အဓိပ္ပာယ်အမျိုးအစား တစ်ခုချင်းစီတို့၏ အန္တရာယ် ဖြစ်စေ နိုင်သော အရည်အသွေးကို ဖော်ပြသည့် ဂုဏ်ရည်ပြအနက်တို့ ထင်ဟပ်နေသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် ဂဠုန်စောင့်သော လှေကားခုံ၊ ဘီလူးစောင့်သော လှေကားဦး၊ ဆူးလေကြဲသော လှေကားခြေ စသည့်အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ဝေါဟာရ တို့တွင် အန္တရာယ် ကြုံတွေ့စေနိုင်မှုကို အလေးပေးဖော်ပြနေသကဲ့သို့ တွေ့ရ၍ အလေးပေး အနက်ပါ ထင်ဟပ်နေသည်နေကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

---

[၁] ဇမောင်၊ ဦး(ပါမောက္ခ)၊ ၁၉၆၁၊ ၆၀။
[၂] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၃၄၉။
[၃] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၃၄၉။

ထုပ်၊ ထုပ်သား၊ ထုပ်တိုင်၊ လျှောက်

ညောင်ရမ်းခေတ် အိုင်ချင်းစာဆို တောင်တွင်းရှင်ငြိမ်းမယ်၏ "ကြံ့ရမယ့်ဗျာပါ" အိုင်ချင်းတွင် အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ဝေါဟာရတို့အဖြစ် "ထုပ်၊ ထုပ်သား၊ ထုပ်တိုင်၊ လျှောက်" စသည်တို့ကို တွေ့ရပါသည်။ ဤတွင် "ထုပ်" ဟူသည်

> "ထုပ်၊ န – လျှောက် နှစ်ခုကို ဆက်သွယ်ထုံးဖွဲ့ထားသော တန်း။"[၁]

ဟူ၍ ဖော်ပြပါရှိရာ "ထုပ်သား" ဟူသည် လျှောက်နှစ်ခု ဆက်သွယ်ထုံးဖွဲ့ထားသော အတန်း၏ အထည်ကိုယ်ဒြပ်ဖြစ်ပြီး "တိုင်" ဟူသည်

> "တိုင်၊ န – အဆောက်အအုံ တည်ဆောက်ရာတွင် ရက်မနှင့် ထုပ်တန်းများကို ထမ်းဆောင်ရန် စိုက်ထူရသော သစ်၊ ဝါး၊ အုတ် စသည်တို့ဖြင့် လုပ်ဆောင်သည့် အချောင်းအတံ။ သီးခြား စိုက်ထူသော အချောင်းအတံ။"[၂]

ဟု ဖော်ပြပါရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထုပ်တိုင်သည် လျှောက် နှစ်ခုကို ဆက်သွယ်စိုက်ထူထားသော တိုင် ဟု အနက်ရနိုင်ပါသည်။ ထို့နောက် "လျှောက်" ဟူသည်

> "လျှောက်/ယောက်/ န– အိမ်တွင် ဒိုင်းများတင်ရန် ခေါင်တိုင် အချင်းချင်း၊ လက်ခံတိုင် အချင်းချင်း အလျားလိုက် ဆက်သွယ် ထားသော တန်း။"[၃]

ဟူ၍ အနက်ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် အထက်ဖော်ပြပါ ထုပ်သား၊ ထုပ်တိုင်၊ လျှောက် ဟူသော ဝေါဟာရတို့သည် အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ အနက်ရိုး ရှိသော ဝေါဟာရများအဖြစ် တွေ့ရပါသည်။

တောင်တွင်းရှင်ငြိမ်းမယ်၏ "ကြံ့ရမယ့်ဗျာပါ" အိုင်ချင်းတွင်

---

[၁] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၁၇၃။
[၂] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၁၅၅။
[၃] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၃၄၇။

"ကြွက်ကဲ့အယောင်၊ ကြောင်ရဲ့အလား၊ ထုပ်နှင့်လျောက်ကို၊
ထိုးဖောက်သွားက၊ ထုပ်သားငယ်မှမခိုင်၊ ထုပ်တိုင်ငယ်မှပိုးထိုး၊
အလယ်ကောင်မှာ ဖောင်ဖောင် ကျိုးလို့"[၁]

ဟု ဖွဲ့နွဲ့ထားရာ "ထုပ်၊ ထုပ်သား၊ ထုပ်တိုင်၊ လျောက်" ဟူသော ဝေါဟာရတို့သည် အထက်ဖော်ပြပါ အနက်ရိုးတို့သာမက ထုပ်သားမခိုင်သော ထုပ်၊ ပိုးထိုးနေသော ထုပ်တိုင်ဟူသော အရည်အသွေးများ ပါရှိထင်ဟပ်နေသည့်အတွက် ဂုဏ်ရည်ပြအနက် ရှိကြောင်းလည်း တွေ့ရပါသည်။ နမလေး၏ချစ်သူက မိမိကိုယ်ကို ကြွက်ကဲ့သို့ သေးငယ်ပြီး လျင်မြန်စွာ ပြေးလွှားသွားနိုင်သော ခန္ဓာကိုယ်၊ ကြောင်ကဲ့သို့ ပေါ့ပါး သွက်လက်လျင်မြန်သော ခြေလှမ်းတို့ ဖန်ဆင်း၍ နမလေးရှိရာ အိမ်ထဲသို့ ဝင်ရောက် နိုင်ရန် ထုပ်နှင့်လျောက်ပေါ် တက်မိပါက ထုပ်၊ ထုပ်သား၊ ထုပ်တိုင်၊ လျောက် တို့သည် ကျယ်လောင်စွာ ဖောင်ဖောင်မြည်လျက် ကျိုးကျပြီး နမလေးထံ မရောက်မီ လမ်းခုလတ်မှာပင် ဒုက္ခရောက်မည်ဖြစ်ကြောင်း သတိပေးလိုက်သကဲ့သို့ ခံစားသိရှိ နားလည်စေနိုင်သဖြင့် ခံစားမှုပြအနက် ထင်ဟပ်နေကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် ထုပ်၊ ထုပ်သား၊ ထုပ်တိုင်၊ လျောက် ဟူသော အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ဝေါဟာရ တို့တွင် ထင်ဟပ်ပါရှိနေသော ခံစားမှုပြအနက်၊ ဂုဏ်ရည်ပြအနက်တို့ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း မှာလည်း အိုင်ချင်းပါ ကဗျာအဖွဲ့အနွဲ့တို့၏ စကားအဆက်အစပ်အရ အနက် အဓိပ္ပာယ် ကောက်ယူတွက်ဆခြင်းဖြစ်ကြောင်း လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

အိမ်ခြေဝင်း၊ အိမ်ဖီ၊ အိမ်မ၊ အိမ်တိုင်၊ အိမကြမ်း၊ အိမ်မိုးခေါင်

အထက်ဖော်ပြပါ ဝေါဟာရတို့သည် ညောင်ရမ်းခေတ် အိုင်ချင်းများမှတစ်ဆင့် လေ့လာတွေ့ရှိရသော အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ အခေါ်အဝေါ်များဖြစ်ကြောင်း သိရပါသည်။ ရှေးဦးစွာ

"အမယ်မင်းနှင့်၊ ဖမင်းငယ်နေသည်၊ အိမ်ခြေဝင်းနှင့်"[၂]

ဟူ၍ အိမ်ခြေဝင်းဟူသော ဝေါဟာရကို တွေ့ရပါသည်။ ယင်းဝေါဟာရ၏ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို လေ့လာကြည့်သောအခါ "အိမ်" ဟူသော ဝေါဟာရသည်

"အိမ်၊ န – ၁၊ နေရန်ဆောက်လုပ်ထားသော အဆောက်အအုံ"

[၁] ဇမောင်၊ ဦး(ပါမောက္ခ)၊ ၁၉၆၁၊ ၆၀။

[၂] ရွှေသိမ်းမင်း၊ ကို၊ ၂၀၁၂၊ ၇၂။

“အိမ်ခြေ/အိန်ဂျေ/န – ၁၊ အခြေတကျဖြစ်သော။ ၂၊ အိမ်အရေအတွက်”[၁]

“ဝင်း၊ န – ၁၊ ဝိုင်းပတ်ထားသော အကာအရံ။ ၂၊ ဝိုင်းပတ်ကာရံထားသော နေရာ။”[၂]

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် အိမ်ခြေဝင်း ဟူသည် ဝိုင်းပတ်ကာရံထားသော အကာအရံဖြင့် အခြေတကျဖြစ်နေသော အိမ် ဟု အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှိကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် “ညှင်းကိုဘယ်ကပွားပါလိမ့်” ရာပြည့်အိုင်ချင်း၏ ကဗျာပါအဖွဲ့အနွဲ့အရ “အိမ်ခြေဝင်း” ဟူသော အဆောက်အအုံဆိုင်ရာဝေါဟာရကို လေ့လာကြည့်သောအခါ ဝိုင်းပတ်ကာရံထားသော အကာအရံဖြင့် အခြေတကျဖြစ်စွာ ခမ်းနားထည်ဝါလှသည့် အိမ်တွင် အပျိုဖြူမယ်လေးသည် မိဘတို့နှင့်အတူ နေထိုင်ကြောင်း ဖော်ပြသော ဝေါဟာရဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အိုင်ချင်းကဗျာပါ အကြောင်းအရာအရ အပျိုဖြူလေးသည် ခမ်းနားတင့်တယ်သော အိမ်ခြေဝင်းနှင့် ထည်ဝါစွာနေနိုင်သော၊ ဂုဏ်ဒြပ်ရှိသော မိဘတို့၏ အုပ်ထိန်းမှုရှိသော ဂုဏ်အရည်အသွေးတို့ ပါရှိနေသဖြင့် ဂုဏ်ရည်ပြအနက် ရှိကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ညောင်ရမ်းခေတ် အပျိုဖြူလေး၏ ဤသို့သော နေထိုင်မှုကို သိစေလိုကြောင်း အလေးပေးခြင်းလည်း အနက်ထင်သဖြင့် အလေးပေးအနက် ထင်ဟပ်နေသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

တစ်ဖန် “အိမ်ဖီ၊ အိမ်မ” ဟူသော ဝေါဟာရတို့ကိုလည်း

“နောက်ကိုကြည့်လည်း၊ နောက်က အိမ်ဖီ၊
ရှေ့ကိုကြည့်လည်း၊ ရှေ့က အိမ်မ”[၃]

ဟူ၍ တွေ့ရပါသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ အိုင်ချင်းအရ အိမ်ဖီ(အိမ်အဖီ)ဟူသည်

“အိမ်အဖီ၊ န–၁၊ နေရန် ဆောက်လုပ်ထားသော အဆောက်အအုံ၏ နောက်ဘက်၊ ဘေးဘက်တွင် မှီဆွယ်၍ ဆောက်သော အဆောင်ငယ်”[၄]

ဟု လည်းကောင်း၊ “အိမ်မ” ဟူသည်

[၁] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၄၄၄။
[၂] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၃၆၁။
[၃] ရွှေသိမ်းမင်း၊ ကို၊ ၂၀၁၂၊ ၆၄။
[၄] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၄၁၃။

"အိမ်မ၊ န– အိမ်တွင် အဓိကပင်မဖြစ်သော အဆောင်"[၁]

ဟုလည်းကောင်း အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ဤ"မှာပါ့မယ်မောင်" အိုင်ချင်းကဗျာမှ အိမ်ဖီ၊ အိမ်မ ဟူသော အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ဝေါဟာရတို့သည် ဖော်ပြပါ အနက်ရိုးအပြင် ညောင်ရမ်းခေတ်သူ နမလေးက မိမိချစ်သူနှင့် တူနှစ်ကိုယ် တွေ့ဆုံကြရန် ချိန်းဆိုသောနေရာကို လမ်းညွှန်ရာတွင် မိမိအိမ်၏ တည်ရှိနေပုံကို ညွှန်းဆိုသော အညွှန်းစကားအဖြစ် တွေ့ရပါသည်။ နမလေးက မိမိ၏အိမ်နောက်တွင် အိမ်ဖီရှိပြီး အိမ်ရှေ့ကိုကြည့်လျှင် အိမ်မကို တွေ့ရမည်ဟု ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ "အိမ်ဖီ၊ အိမ်မ" ဝေါဟာရကို အနက်ရိုးရှိသည့်အတိုင်း မပြောဘဲ နောက်နှင့်ရှေ့ ဟူသော အညွှန်းစကားတို့ဖြင့် အိမ်ကြီးတစ်အိမ်၏ ခမ်းနားစွာတည်ရှိနေပုံ ဂုဏ် အရည်အသွေးကို အလေးပေးဖော်ပြနေသဖြင့် ဂုဏ်ရည်ပြအနက်နှင့် အလေးပေး အနက်တို့ရှိကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

ထို့ပြင် အိမ်တိုင်၊ အိမ်ကြမ်း၊ အိမ်မိုးခေါင် ဟူသော ဝေါဟာရတို့ကိုလည်း

"အိမ်တိုင်တိုင်းမှာ၊ နွားရိုင်းမောင့်ကြောင့် ချည်တော့တယ်။
အိမ်ကြမ်းကြားမှာ၊ ဓားသွားမောင့်ကြောင့် ထားတော့တယ်။
အိမ်မိုးခေါင်မှာ၊ လုံထောင်မောင့်ကြောင့် စိုက်တော့တယ်။"[၂]

ဟူ၍ တွေ့ရပါသည်။ အထက်ပါ အိုင်ချင်းအရ အိမ်တိုင်ဟူသည်

"အဆောက်အအုံ တည်ဆောက်ရာတွင် ရက်မနှင့် ထုပ်တန်း များကို ထမ်းဆောင်ရန် စိုက်ထူရသော သစ်၊ ဝါး၊ အုတ် စသည် တို့ဖြင့် လုပ်ဆောင်သည့် အချောင်းအတံ"[၃]

ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ အိမ်ကြမ်း ဟူသည်

"အိမ်ဆောက်ရာတွင် အဆောက်အအုံ၏ အခင်းအပြင်"[၄]

ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ အိမ်မိုးခေါင် ဟူသည် အိမ်၊ အဆောက်အအုံ အိမ်ခေါင်မိုး၏ အမြင့်ဆုံးနေရာဟု နားလည်ယူဆရပါသည်။

---

[၁] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၄၄၅။
[၂] ဇမောင်၊ ဦး(ပါမောက္ခ)၊ ၁၉၆၁၊ ၆၀။
[၃] ဇမောင်၊ ဦး(ပါမောက္ခ)၊ ၁၅၅။
[၄] ဇမောင်၊ ဦး(ပါမောက္ခ)၊ ၄၀။

ထို့ကြောင့် အထက်ဖော်ပြပါ အိုင်ချင်း အဖွဲ့အနွဲ့အရ ညောင်ရမ်းခေတ် အဆောက်အဦဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများသည် သာမန် အနက်ရိုးမျှသာမက အတ္ထဗေဒ ဆိုင်ရာ အနက်အမျိုးမျိုး ထင်ဟပ်နေသည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။ အိမ်တိုင်သည် အနက်ရိုးသာမက နွားရိုင်းချည်ထားသော အိမ်တိုင်ဖြစ်ခြင်း၊ အိမ်ကြမ်းသည်လည်း ချွန်ထက်လှသော အပ်သွားများ စီထားသော အိမ်အခင်းအပြင် ဖြစ်နေခြင်း၊ အိမ်မိုးခေါင်မှာလည်း ချွန်မြသောလှံတို့ကို ထောင်ထားသော လှံထောင် ရှိနေခြင်းတို့ ဖော်ပြထားခြင်းတွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် နှမလေး၏ ချစ်သူမောင်သည် မည်သို့ သောနည်းနှင့်မျှ အိမ်ထဲသို့ ဝင်ရောက်နိုင်ခြင်းငှာ စွမ်းဆောင်နိုင်မည် မဟုတ်ပေ။ နှမလေးအိမ်၏ အထက်အောက် တစ်နံတစ်လျားတွင် အန္တရာယ်များရှိနေခြင်း ဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ညွှန်းပြန်ပါသည်။ ဤသို့ဖြင့် အိုင်ချင်းပါကဗျာအရ အိမ်တိုင်၊ အိမ်ကြမ်း၊ အိမ်မိုးခေါင်ဟူသော အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ဝေါဟာရတို့၏ အသုံးနှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို စကားအဆက်အစပ်ဖြင့် ကောက်ယူတွက်ဆ သိရှိနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ညောင်ရမ်းခေတ် အိုင်းချင်းကဗျာ အဖွဲ့အနွဲ့တို့တွင် တွေ့ရသော အဆောက်အဦဆိုင်ရာ ဝေါဟာရတို့ကို အနက်အဓိပ္ပာယ်ဆက်သွယ်မှု၏ စကားလုံး ကွန်ရက်အရ အတ္ထဗေဒအမြင်ဖြင့် လေ့လာတွေ့ရှိရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော်

> "အတ္ထဗေဒသည် ဘာသာစကားအတွင်းရှိ စကားတစ်လုံးချင်း၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ညွှန်းရုံသာမက စကားလုံးအဓိပ္ပာယ် များ၏ ဆက်သွယ်မှုကိုလည်း ဖော်ထုတ်ပြသည်"[၁]

ဟု ဆိုထားခြင်းကြောင့် ကောက်ယူတွက်ဆခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

နတ်ခရင်၊ အုတ်ပလ္လင်

ညောင်ရမ်းခေတ် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရတို့တွင် လူနေ အိမ်ခြေ အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ဝေါဟာရတို့ကိုလည်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ဘာသာရေးနှင့် ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုကို အကြောင်းပြု၍ ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်းကြသော ဝေါဟာရများကို တွေ့ရပါသည်။ ညောင်ရမ်းခေတ် စာဆို တောင်တွင်းရှင်ငြိမ်းမယ်၏ "နှမထွေးမယ့်ကိုလိုလျှင်" အိုင်ချင်းမှ

---

[၁] ခင်မင်၊ မောင်(ဓနုဖြူ)၊ ၂၀၀၄၊ ၁၁၅။

"နှမထွေး မယ်တို့အိမ်ကို၊ သိလိုလျှင်မူ၊ နတ်ခရိုင်နှင့် ဈေးဆိုင်နှင့်"[၁]

ဟူသော အဖွဲ့အနွဲ့ကို တွေ့ရပါသည်။ ဤအဖွဲ့အနွဲ့မှ "နတ်ခရိုင်" ဟူသော နတ်ကိုးကွယ်မှုဆိုင်ရာ အဆောက်အအုံကို တွေ့ရပါသည်။

"နတ်ခရိုင်၊ န – နတ်စင်"[၂]

ဟူ၍ လည်းကောင်း၊

"နတ်စင်၊ – နတ်နေရန် ဆောက်လုပ်ထားသော အဆောက်အအုံငယ်"[၃]

ဟူ၍ လည်းကောင်း ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် အိုင်ချင်းကဗျာပါ အကြောင်းအရာအရ နှမထွေးမယ်တို့အိမ်သည် နတ်စင်နှင့်ဈေးဆိုင်ရှိသော နေရာဖြစ်ကြောင်း နှမထွေးက ညွှန်းဆိုထားပါသည်။ အတ္တဗေဒရှုထောင့်မှ လေ့လာကြည့်လျှင် နတ်ခရိုင် (နတ်စင်)ဟု ပြောဆိုလိုက်သည်နှင့် ကြားနာသူသည် နတ်ကိုးကွယ်သူတို့၏ ပူဇော်ပသရာ အထွတ်အမြတ် အဆောက်အအုံဟု ခံစားသိရှိနားလည်နိုင်သဖြင့် ခံစားမှုပြ အနက်ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် နှမထွေးမယ်လေးက ချစ်သူမောင်ကို ချိန်းဆိုရာတွင် မိမိ၏ အိမ်တည်ရှိရာနေရာကို လမ်းညွှန်ပြောဆိုနေခြင်း ဖြစ်သဖြင့် "နတ်ခရိုင်" ဟူသော အဆောက်အဦဆိုင်ရာ ဝေါဟာရသည် တည်နေရာပြ အညွှန်းစကားလည်း ဖြစ်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

တစ်ဖန် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ အဆောက်အဦဆိုင်ရာ ဝေါဟာရကိုလည်း ထပ်မံတွေ့ရှိရပါသည်။

ညောင်ရမ်းခေတ် တောင်တွင်းရှင်ငြိမ်းမယ်၏ "မှာပါ့မယ်မောင်" အိုင်ချင်းတွင်

"နှမထွေး မယ်တို့အိမ်ကို သိလိုကမူ၊ မှာပါ့မယ်မောင်။
အုန်းပင်တန်းနှင်၊ နန်းတော်တောင်မှာ၊ လမ်းမြောင်ကွေ့တွင်၊
အုတ်ပလ္လင်နှင့် ညောင်ပင်နှင့်ရှင့်"[၄]

ဟူ၍ တွေ့ရပါသည်။

---

[၁] ရွှေသိမ်းမင်း၊ ကို၊ ၂၀၁၂၊ ၆၃။
[၂] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၁၉၉။
[၃] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၁၉၉။
[၄] ရွှေသိမ်းမင်း၊ ကို၊ ၂၀၁၂၊ ၆၄။

အထက်ဖော်ပြပါ အဖွဲ့အနွဲ့များတွင် "အုတ်ပလ္လင်" ဟူသော ဝေါဟာရကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင်

"အုတ်၊ န – တိုက်စသည် ဆောက်လုပ်ရာတွင် အသုံးပြုရန် ရွှံ့မြေကို နှဲ၍ ပုံသွန်းကာ မီးဖုတ်ထားသော မြေကျက်ခဲ။ (ပါ၊ ဣဋ္ဌက)"[၁]

ဟူ၍ လည်းကောင်း၊

"ပလ္လင်/ပလင်/န – မြင့်မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ထိုင်ရန် ပြုလုပ်ထားသော ခုံမြင့်။ (ပါ–ပလ္လင်္က)"[၂]

ဟူ၍လည်းကောင်း ဖွင့်ဆိုထားရာ "အုတ်ပလ္လင်"ဟူသည် အုတ်ဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားသော မြင့်မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထိုင်ရန် ပြုလုပ်ထားသော ခုံမြင့်ဟု အနက်ကောက်ယူရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာကို ယုံကြည်ကိုးကွယ်ကြသော မြန်မာလူမျိုးတို့သည် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသခင် ပွင့်တော်မူရာ ဗောဓိညောင်ပင်ကို အထွတ်အမြတ်ထား ရည်စူး၍ ညောင်ပင်ကြီးများ၏ အရိပ်ဖြစ်သော အရွက် အခက် အလက်များဖြင့် ကာလရှည်စွာ ရှင်သန်ကြီးထွား ပေါက်ရောက်နိုင်ရန်နှင့် ညောင်ရေသွန်းရာတွင်လည်း စနစ်တကျ အလေးထားပြုလုပ်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်၍ အုတ်ဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားသော အဆောက်အဦ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် "အုတ်ပလ္လင်" ဟူသော ဝေါဟာရကို လေ့လာကြည့်ပါက ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားကို ရည်မှန်း၍ ကဆုန်လတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ အထွတ်အမြတ်ထားရာ ဗောဓိညောင်ပင်ကို ညောင်ရေသွန်းလောင်းခြင်းဖြင့် ကုသိုလ်ယူရာဟူသော အနက်သဘောများ ထင်ဟပ်ပါရှိနေကြောင်း သိရှိခံစားနားလည်စေ၍ အလေးပေးအနက်၊ ဂုဏ်ရည်ပြအနက်၊ ခံစားမှုပြအနက်တို့ ထင်ဟပ်ပါရှိနေသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် ကဗျာပါအကြောင်းအရာအရ နမလေးမယ်က ချစ်သူမောင်ကို မိမိအိမ်ကို သိလိုပါက မှာပါမယ်ဟု ပြောစကားတွင် အုတ်ပလ္လင်နှင့် ညောင်ပင်အနီးတွင် ရှိကြောင်း ညွှန်ပြပြောဆိုနေ၍ အုတ်ပလ္လင်ဟူသော ဝေါဟာရကို အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ အညွှန်းစကားဟုလည်း ဆိုနိုင်ပါသည်။

---

[၁] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၄၄၁။
[၂] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၂၂၉။

သီးနှံပစ္စည်းသိုလှောင်ရာ အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ဝေါဟာရ

ညောင်ရမ်းခေတ် အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ဝေါဟာရတို့တွင် ကိုင်း၊ ကျွန်း လယ်ယာထွက် သီးနှံပစ္စည်းများ သိုလှောင်ရာ အဆောက်အအုံကို ခေါ်ဝေါ်သော ဝေါဟာရတို့ကိုလည်း တွေ့နိုင်ပါသည်။ ယင်းတို့မှာ စပါးကျီနှင့်ဆားကျီ ဖြစ်ပါသည်။

စပါးကျီ၊ ဆားကျီ

ညောင်ရမ်းခေတ်တွင် လယ်ယာကိုင်းကျွန်းထွက် သီးနှံပစ္စည်းနှင့် စားသောက်ကုန်ပစ္စည်းတို့ကို သိုလှောင်သိမ်းဆည်းထားရာ စပါးကျီ၊ ဆားကျီဟူသော အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ဝေါဟာရတို့ကို တွေ့ရပါသည်။ တောင်တွင်းရှင်ငြိမ်းမယ်၏ "မှာပါ့မယ်မောင်" အိုင်ချင်းတွင်

> "နောက်ကိုကြည့်လည်း နောက်ကအိမ်ဖီ၊ စပါးကျီနှင့် ဆားကျီနှင့်ရှင့်"[၁]

ဟူ၍ တွေ့ရပါသည်။ စပါးကျီဟူသည်

> "စပါး /ဇဗား/ န ၁၊ ဆန်အလို့ငှာ စိုက်ပျိုးရသော ကောက်ပင်။ ယင်းအပင်၏ အသီး၊ အစေ့။ ၂၊ မုယော၊ ဂျုံ၊ ပြောင်း၊ ပဲ စသည်တို့ကို ခြုံခေါ်သော အမည်"[၂]

> "ကျီ၊ န – စပါး၊ ပဲ စသည်သိုလှောင်ရာ အဆောက်အအုံ။"[၃]

ဟူ၍ မြန်မာအဘိဓာန်တွင် ဖွင့်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ "စပါးကျီ" သည် ဆန်စပါး၊ မုယောစပါး၊ ဂျုံစပါး၊ ပြောင်း၊ ပဲ စသည်တို့ကို သိုလှောင်ရာ အဆောက်အအုံဟူသော အနက်ရိုးရှိပါသည်။ ထို့အတူ ဆားကျီ ဟူသော ဝေါဟာရတွင်လည်း

> "ဆား၊ န – ၁၊ ရေ၌ပျော်လွယ်သော၊ ငန်သောအရသာရှိသည့် ဒြပ်ပေါင်း။"[၄]

ဟု ဖွင့်ဆိုထားရာ ဆားကျီသည် ဆားသိုလှောင်ရာ အဆောက်အအုံဟု အနက်ရိုးထွက်ရှိပါသည်။ "စပါးကျီ၊ ဆားကျီ" ဟူသော အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများ

---

[၁] ရွှေသိမ်းမင်း၊ ကို၊ ၂၀၁၂၊ ၆၄။
[၂] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၉၃။
[၃] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၂၄။
[၄] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၁၁၇။

အရ လူတို့အစာအဟာရအဖြစ် မှီဝဲသုံးဆောင်ရာတွင် အခြေခံစားသောက်ကုန်ပစ္စည်း ဖြစ်သော "စပါး၊ ဆား" တို့သည် အရေးပါ အရာရောက်သည်။ ထို့ကြောင့် ယင်း "စပါး၊ ဆား" တို့ကို သိုလှောင်ထား သိမ်းဆည်းထားရာ "ကျီ" ဟူသော အဆောက် အအုံနှင့် တွဲဖက်၍ စပါးသိုလှောင်ပါက "စပါးကျီ"၊ ဆားသိုလှောင်ပါက "ဆားကျီ" ဟု သဘောလက္ခဏာပြ အနက်အနေဖြင့် သိနိုင်ပါသည်။

ယင်း စပါးကျီ၊ ဆားကျီဟူသော အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ဝေါဟာရ တို့ကိုလည်း အတ္ထဗေဒအမြင်ဖြင့် လေ့လာကြည့်လျှင် စားသောက်ကုန်ပစ္စည်းများ ထားရာအဖြစ် လည်းကောင်း၊ စားသောက်မှုတွင် ပိုလျှံပါက ရောင်းကုန်ပစ္စည်းအဖြစ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အထောက်အကူပြု အဆောက်အအုံများဖြစ်သည်ဟူသော ဂုဏ်ဒြပ် နှင့် အလေးပေးဖော်ပြနေသကဲ့သို့ တွေ့ရှိပေရာ ဂုဏ်ရည်ပြအနက်နှင့် အလေးပေး အနက်တို့ ထင်ဟပ်နေကြောင်း သိရှိနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် နှမလေးမယ်က ချစ်သူမောင် အား မိမိအိမ်ရှိရာကို လမ်းညွှန်မှာကြားပြောဆိုတွင် အိမ်နောက်တွင် အိမ်ဖီကို တွေ့ရမည် ဖြစ်ပြီး၊ စပါးကျီနှင့်ဆားကျီတို့ပါ ရှိကြောင်း "စပါးကျီနှင့် ဆားကျီနှင့်ရှင့်" ဟူ၍ နှမလေးအိမ်နေရာကို ညွှန်ပြသော အညွှန်းစကားဖြစ်ကြောင်း လေ့လာသိရှိရ ပါသည်။ ထို့ပြင် နှမလေးမယ်တို့အိမ် အနေအထားအရ အိမ်နောက်တွင် အိမ်ဖီ ရှိရုံ မျှမက စပါးကျီနှင့်ဆားကျီကို တွေ့ရခြင်းကြောင့် စီးပွားရေးအခြေအနေ တောင့်တင်း ကောင်းမွန်မှုရှိသည်ဟုလည်း ခံစားသိရှိနားနိုင်ပါသည်။ ပြောသူနှမလေး၏ အပြော စကားအရ စပါးကျီနှင့်စားကျီတို့သည် ကြားနာရသူအတွက် ကြွယ်ဝချမ်းသာမှု ရှိခြင်းကို ခံစားသိရှိနားလည်နိုင်၍ ခံစားမှုပြအနက်ပါ ထင်ဟပ်ပါရှိနေသည်ဟု ယူဆရပါသည်။

သို့ပါ၍ အထက်ဖော်ပြပါ အကြောင်းအရာ အချက်အလက်များအရ ညောင်ရမ်းခေတ် အိုင်ချင်းများတွင် ထင်ဟပ်ပါရှိနေသော အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ဝေါဟာရတို့တွင် လူနေအိမ်ခြေ အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ၊ ဘာသာရေးဆိုင်ရာနှင့် သီးနှံပစ္စည်း သိုလှောင်ရာ အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ဝေါဟာရတို့ကို လေ့လာတွေ့ရှိ ရပါသည်။ ယင်းဝေါဟာရများသည် ညောင်ရမ်းခေတ်ကျေးလက်နေ ပြည်သူတို့၏ စားဝတ်နေမှု အစုစုနှင့် ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုတို့ကို ခေတ်ကြေးမုံအဖြစ် ဖော်ပြနိုင်သည့် အပြင် ခံစားမှုပြအနက်၊ အလေးပေးအနက်နှင့် ဂုဏ်ရည်ပြအနက်တို့ ထင်ဟပ်ပါရှိနေ ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

၂။၃။ စာပေဆိုင်ရာဝေါဟာရများ

ညောင်ရမ်းခေတ် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများတွင် စာပေဆိုင်ရာသုံးပစ္စည်းများ၏ အခေါ်အဝေါ် ဝေါဟာရအချို့တို့ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ စာဆိုတောင်တွင်းရှင်ငြိမ်းမယ်၏ "မပန်သာသည်" ဟူသော သုံးထောင့် အိုင်ချင်းတွင် "ကမ္မဝါနှင့်ရွှေစာ၊ ကျမ်း" ဟူသော စာပေဆိုင်ရာသုံး ဝေါဟာရများကို တွေ့ရပါသည်။ ကမ္မဝါ ဟူသည်

> "ကမဝါ/ကမဝါ/န – ၁၊ ဝိနည်း ကံပြုရာ၌ ရဟန်းတော်တို့ ရွတ်ဖတ်ရသော ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ပါဠိတော်။ (ကမ္မဝါစာ ဟုလည်း ခေါ်သည်။)
>
> ၂၊ ယင်းပါဠိတော် ရေးသားထားသော စာထုပ်။ (ပါ၊ ကမ္မ+ဝါစာ)"[၁]

ဟူ၍ အနက်ဖွင့်ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ "မပန်သာသည်" အိုင်ချင်းတွင် မိန်းမပျိုလေး၏ ချစ်နေရသူသည် သာသနာ့ဝန်ထမ်း ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်နေသဖြင့် ချစ်မှုရေးရာတွင် မဖြစ်နိုင်သော အခြေအနေကြောင့် အားမတန် မာန်လျှော့ရသော ဖြစ်အင်ကို တင်ပြထားသည့် အဖွဲ့အနွဲ့ဖြစ်သည်။ ဤတွင် ချစ်ခွင့်မပိုင်သော၊ ချစ်ခွင့်မရသော အချစ်ပန်း မပန်ဆင်သာသည့် အခြေအနေမှန်ကို အမျိုးမျိုး သုံးသပ်ဆင်ခြင်မိသည့်အကြောင်း တင်ပြထားသည်။ ချစ်သူမောင်သည် သာမန် ရဟန်းမျှသာ မဟုတ်ဘဲ ပါဠိတော်နှင့် ယင်းပါဠိတော် ရေးသားထားသည့် စာထုပ်ဖြစ်သည့် ကမ္မဝါစာနှင့် စာပေကျမ်းဂန်တို့ကို ကြိုးစားသင်ယူဆည်းပူးပြီး သာသနာ့တာဝန် ထမ်းရွက်နေရသူဖြစ်ကြောင်းကို

> "––– မောင့်မှာရဟန်း၊ ကမ္မဝါနှင့်ရွှေစာထမ်း၊ ကျမ်းနှင့် ဖြစ်ပြန်ချေတော့တယ်"[၂]

ဟူသော အဖွဲ့အနွဲ့ဖြင့် တွေ့ရပါသည်။ ကမ္မဝါနှင့်ရွှေစာ၊ ကျမ်းတို့သည် ညောင်ရမ်းခေတ် သာသနာရေးဆိုင်ရာ စာပေသုံးပစ္စည်းများဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ "ကမ္မဝါနှင့် ရွှေစာ၊ ကျမ်း" ဟူသော စာပေဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများကို ကြားသိရသည်နှင့် သာသနာရေးဆိုင်ရာ စာပေများဖြစ်ကြောင်း ခံစားသိရှိ နားလည်နိုင်သည့် ဂုဏ်အရည်အသွေးများ ထင်ဟပ်နေသဖြင့် အတ္တဗေဒရှုထောင့်အရ ခံစားမှုပြအနက်နှင့်

---

[၁] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၂၁။

[၂] ရွှေသိမ်းမင်း၊ ကို၊ ၂၀၁၂၊ ၇၄။

ဂုဏ်ရည်ပြအနက်တို့ ထင်ဟပ်နေကြောင်း သိရှိနိုင်ပါသည်။ မယ်လေး၏ချစ်ရသူ သည် ကမ္ဗဝါနှင့်ရွှေစာ၊ ကျမ်းဟူသော စာပေတို့ဖြင့် သာသနာ့တာဝန် ထမ်းဆောင်နေရသူ အဖြစ်ကို အလေးပေး ဖော်ပြနေသဖြင့် အလေးပေးအနက် ထင်ဟပ်နေကြောင်းကိုလည်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

၂၄။ စစ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းဆိုင်ရာဝေါဟာရများ

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၉၅၉ ခုနှစ် မှ ၁၁၁၃ ခုနှစ် အထိ ညောင်ရမ်းမင်းဆက်တို့ အုပ်စိုးခဲ့သော ဒုတိယအင်းဝခေတ် သို့မဟုတ် ညောင်ရမ်းခေတ်တွင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ကျေးလက်နေပြည်သူတို့ ကိုယ်စားပြု အိုင်ချင်းကဗျာ အမျိုးအစားနှင့် အိုင်ချင်းစာဆိုရှင် တောင်တွင်းရှင်ငြိမ်းမယ် ဟူ၍ ပေါ်ထွက်လာခဲ့ပါသည်။ တောင်တွင်းရှင်ငြိမ်းမယ် ဖွဲ့နွဲ့ခဲ့သော အိုင်ချင်းကဗျာတို့တွင် "စစ်မှာတစ်မူ" ရာပြည့်အိုင်ချင်းနှင့်ပတ်သက်၍

> "စစ်မှာတစ်မူ အိုင်ချင်းသည် ညောင်ရမ်းခေတ်၏ မတရားသော ကျူးကျော်စစ် သရုပ်ဖော်ကဗျာပင် ဖြစ်သည်။ ညောင်ရမ်းခေတ်ပြည်သူသည် ကျူးကျော်သော မတရားစစ်မျိုးကို မတိုက်ခိုက်ချင်။ ဘုရင်က စစ်မိန့်ဖြင့်ခေါ်၍ ဓားကိုဆွဲရခြင်း၊ နယ်ခြားသို့ ချီတက်ရခြင်းဖြစ်သည်"[၁]

ဟူသည့် တင်ပြချက်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ညောင်ရမ်းခေတ်သည် စစ်နှင့် မကင်းသောခေတ် ဖြစ်သဖြင့် ညောင်ရမ်းခေတ်ပေါ် အိုင်ချင်းကဗျာတို့တွင် စစ်မက်ရေးရာတို့နှင့် ပတ်သက်သော အကြောင်းအရာတို့ ဖော်ပြပါရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ စစ်ရေးစစ်ရာနှင့်ပတ်သက်၍ "စစ်မှာတစ်မူ" အိုင်ချင်းတွင်

> "နှမလေး ပျိုတို့မောင်မှာ၊ စစ်သံကြားလျှင် ရွှေဓားပိုက်ကာ
> အိုးစားဖက်ကို လိုက်လို့ရှာသည်၊ ရိက္ခာကနည်း၊ မိုးကသည်း
> သနှင့်၊---"[၂]

ဟူ၍ ရွှေဓား၊ ရိက္ခာ ဟူသသည့် စစ်အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရကို တွေ့ရပါသည်။ ဤတွင် ဓား ဟူသည်

---

[၁] မိုးကြည်၊ မေမြို့၊ ၁၉၆၆ ၅၄။
[၂] မိုးကြည်၊ မေမြို့၊ ၁၉၆၆ ၄၂။

"သံဖြင့် ပြုလုပ်သော အသွားပါသော လက်ကိုင်အရိုးတပ် လက်နက်"[၁]

ဟူ၍ မြန်မာအဘိဓာန်တွင် ဖွင့်ဆိုထားသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ ရွှေဓားဟူသည် သံဖြင့် ပြုလုပ်သော အသွားပါသော လက်ကိုင်အရိုးတပ်လက်နက် ဟူသော အနက်ရိုးအပြင် ရွှေ ဟူသည် မြတ်နိုးတန်ဖိုးထားရသောအရာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မိန်မပျိုလေး၏ ချစ်သူသည် ဘုရင်မင်းမြတ်က အားထားယုံကြည်ရသော စစ်သည်တစ်ဦးဖြစ်ကြောင်း ချစ်သူ၏ ဂုဏ်ရည်ကို ပေါ်လွင်စေသည့်အတွက် ဂုဏ်ရည်ပြအနက် ထင်ဟပ်ကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။

တစ်ဖန် ရိက္ခာ ဟူသော ဝေါဟာရကို မြန်မာအဘိဓာန်တွင်

"အမှုထမ်းအား အချိုးကျ ဝေငှပေးသော စားသောက်ဖွယ်ရာ ပစ္စည်း"[၂]

ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုထားသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ ရိက္ခာဟူသော ဝေါဟာရသည် စစ်ချီတက် ရာတွင် စစ်သည်တော်တို့အတွက် စားသောက်စရာဟူသော အနက်ရိုးအပြင် ရိက္ခာ ကနည်း ဟူသော စကားအဆက်အစပ်ဖြင့် အနက်ကောက်ယူကြည့်လျှင် နည်းပါးသော ရိက္ခာနှင့် မိုးကသည်းနေမည်လား ဟူသည့် စိုးရိမ်ပူပန်စိတ် ခံစားရသည့်အတွက် ခံစားမှုပြအနက်လည်း ထင်ဟပ်နေကြောင်း လေလာတွေ့ရှိရပါသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

တောင်တွင်းရှင်ငြိမ်းမယ်၏ အိုင်ချင်းများတွင် ညောင်ရမ်းခေတ် အသုံး အဆောင်ပစ္စည်းများအဖြစ် ဝတ်ဆင်မှု၊ အဆောက်အအုံ၊ စာပေ၊ စစ်အသုံးအဆောင် ပစ္စည်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

ဝတ်ဆင်မှုဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများတွင် ယွန်းပုဆိုးဟူသော ဝေါဟာရသည် လူမှုအခြေအနေပြအနက်အပြင် ညောင်ရမ်းခေတ်တွင် အကောင်းဆုံး၊ ခေတ်အစားဆုံး၊ အတွင်ကျယ်ဆုံးဖြစ်သည်ဟူသော ဂုဏ်ရည်ပြအနက်ရှိကြောင်း သိရပါသည်။ ဝတ်ဖြူ သည် အနက်ရိုးအပြင် ပုဏ္ဏားဝတ်ရုံ ဝတ်ဆင်ထားသော ဗြဟ္မဏမျိုးနွယ်ဝင် ပုဏ္ဏား လူတန်းစားတစ်ရပ် ရှိသည်ဟူသော လူမှုအခြေပြအနက်ရှိကြောင်းလည်း သုံးသပ်မိ ပါသည်။

---

[၁] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၁၈၅။

[၂] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၃၁၂။

ညောင်ရမ်းခေတ် အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများတွင် လူနေအိမ်ခြေ အဆောက်အအုံဆိုင်ရာ၊ ဘာသာရေးဆိုင်ရာနှင့် သီးနှံသိုလှောင်ရာ အဆောက်အအုံ ဆိုင်ရာများကို တွေ့ရပါသည်။ ယင်းဝေါဟာရများသည် ညောင်ရမ်းခေတ်ပြည်သူ တို့၏ လူနေမှုပုံစံများနှင့် ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုတို့ကို ခေတ်ကြေးမုံအဖြစ် ထင်ဟပ်ပါရှိ နေသည့်အပြင် ဂုဏ်ရည်ပြအနက်၊ ခံစားမှုပြအနက်၊ အလေးပေးအနက်တို့ ထင်ဟပ် နေကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ညောင်ရမ်းခေတ် တောင်တွင်းရှင်ငြိမ်းမယ်၏ အိုင်ချင်းများအရ စာပေဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများတွင် သာသနာရေးနှင့် ပတ်သက်သော စာပေအသုံးအဆောင်ပစ္စည်း များကို တွေ့ရပါသည်။ ယင်းဝေါဟာရများသည် ညောင်ရမ်းခေတ် ရဟန်းသံဃာတော် များသည် စာပေ ကျမ်းဂန်များကို လေ့လာသည့်အပြင် ဂုဏ်ရည်ပြအနက်နှင့် အလေးပေးအနက်တို့ ထင်ဟပ်နေကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ညောင်ရမ်းခေတ်သည် စစ်နှင့်မကင်းသော ခေတ်ဖြစ်သောကြောင့် တောင်တွင်း ရှင်ငြိမ်းမယ်၏ အိုင်ချင်းများတွင် စစ်မှုရေးရာနှင့်ပတ်သက်သော အသုံးအဆောင် ပစ္စည်းများကို တွေ့ရပါသည်။ ယင်းဝေါဟာရများသည် အနက်ရိုး၊ ခံစားမှုပြ အနက်များ ထင်ဟပ်နေကြောင်း လေ့လာသိရှိရပါသည်။

တောင်တွင်းရှင်ငြိမ်းမယ်၏ အိုင်ချင်းများမှတစ်ဆင့် အသုံးအဆောင်ပစ္စည်း ဆိုင်ရာ ဝေါဟာရများကို လေ့လာရသောကြောင့် ညောင်ရမ်းခေတ် ကျေးလက်ပြည်သူ များ၏ အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ၊ ညောင်ရမ်းခေတ် လူနေမှုပုံစံများကို သိရှိနိုင် ပါသည်။

ထို့ကြောင့် အလေ့လာခံ အိုင်ချင်းကဗျာ အဖွဲ့အနွဲ့များအရ ညောင်ရမ်းခေတ် အိုင်ချင်းကဗျာများတွင် ထင်ဟပ်နေသော အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းဆိုင်ရာ ဝေါဟာရ များသည် အနက်ရိုး (သဘောလက္ခဏာပြ)အပြင်၊ ဂုဏ်ရည်ပြအနက်၊ အလေးပေး အနက်၊ ခံစားမှုပြအနက်၊ လူမှုအခြေအနေပြအနက်များ ထင်ဟပ်ပါရှိနေကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

နိဂုံး

မြန်မာစာပေလေ့လာရာတွင် ဘာသာစကားနှင့်စာပေကို သီးခြားစီ ခွဲထုတ်၍ မရစကောင်းပေ။ ဤစာတမ်းတွင် မြန်မာစာပေတစ်ရပ်ဖြစ်သော အိုင်ချင်းကဗျာတို့ ပေါ်ထွန်းရာ ညောင်ရမ်းခေတ် ကြေးမုံကို ထင်ဟပ်စေသော အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများကို အတ္ထဗေဒအမြင်ဖြင့် လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ဝတ်ဆင်မှု၊ အဆောက်အအုံ၊ စာပေ၊ စစ်ရေးဆိုင်ရာဝေါဟာရတို့သည် သဘောလက္ခဏာပြ အနက်ရိုးသာမက အနက်အမျိုးမျိုးလည်း ထင်ဟပ်ပါရှိနေကြောင်း သိရှိရပါသည်။ အိုင်ချင်းကဗျာပါ အကြောင်းအရာများသည် ထိမိလေးနက်သည့်အပြင် အဖွဲ့အနွဲ့များတွင်လည်း အပြောစကားများ ပါဝင်နေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပြောသူနှင့်နာသူ ဆက်သွယ်ပေးသော ဆက်သွယ်မှုပြ အကျိုးသက်ရောက်သော အညွှန်းစကားများကို တွေ့ရ၍ ကဗျာ၏ အကြောင်းအရာကို ပိုမိုလေးနက်ပြီး ပုံပေါ်ပီပြင်စေပါသည်။ အိုင်ချင်းကဗျာများကို ဘာသာစကားရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားသောကြောင့် ဘာသာစာပေ သုတေသီများအတွက် အထောက်အကူ ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ခင်အေး၊ **ဒေါက်တာ**။ (၂၀၀၄)။ ***အတ္ထဗေဒနိဒါန်း***။ ရန်ကုန်၊ ပညာတန်ဆောင် ပုံနှိပ်တိုက်။

ဇော်ဂျီ။ (၂၀၀၄)။ ***ရသစာပေအဖွင့်နှင့်နိဒါန်း***။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။

မိုးကြည်၊ **မေမြို့**။ (၁၉၆၆)။ ***စာပေခေတ် ၉ ခေတ်မှ မြန်မာကဗျာများအဖွင့်***။ ရန်ကုန်။

မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၂၀၀၈)။ ***မြန်မာအဘိဓာန်***။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။

ရွှေသိမ်းမင်း၊ **ကို**။ (၂၀၁၂)။ ***ပန်းရွှေပြည် ရှေးကဗျာစု***။ ရန်ကုန်၊ ပန်းရွှေပြည် စာအုပ်တိုက်။

ဇမောင်၊ **ဦး** (ပါမောက္ခ-)(ရွေးချယ်စီစဉ်သူ)။ (၁၉၆၁)။ ***အနုစာပေကောက်နုတ်ချက် (ပ တွဲ)*** (ဒု-ကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံဘာသာပြန်စာပေအသင်း။